

ULLERUD OG BELSJØ TERRASSE

NATURVERDIER OG VURDERING I FORHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN

ØKOLOG VATNE RAPPORT 1-2014

Tittel: Ullerud og Belsjø terrasse. Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven.

Notat nr:1-2014

Forfattere: Steinar Vatne

Dato: 13.06.2014

ISBN: 978-82-93282-05-1

Sider:17 + vedlegg

Oppdragsgiver: Arborist og Gartner Kenneth Thomassen

Kontaktperson hos oppdragsgiver: Kenneth Thomassen

Refereres som: Vatne, S. 2014. Ullerud og Belsjø terrasse . Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven. Økolog Vatne rapport 1-2014.

Emneord: Naturtyper, naturmangfoldloven, rødlista, insekter, hul eik, edelløvskog

Forsidebilde: Parti av den edelløvskoglokaliteten Ullerud skog, med utsyn mot Ulleruddammen. Foto: Steinar Vatne

Produsert av: Økolog Vatne. Grindal, 7393 Rennebu. Tlf 97716036. vatne.steinar@gmail.com

SAMMENDRAG

Frogn kommune planlegger å bygge sykehjem på Ullerud nordre og omsorgsboliger ved Belsjø terrasse i Drøbak, Frogn kommune. På oppdrag for Arborist og gartner Kenneth Thomassen har Økolog Vatne kartlagt naturmangfold med fokus på viktige naturtyper og rødlistearter, vurdert tiltaket i forhold til naturmangfoldloven, vurdert konsekvenser og foreslått avbøtende tiltak.

Det var fra før registrert tre naturtypelokaliteter innen utredningsområdet, men en av disse utgår som følge av nylig utbygging. Etter eget feltarbeid er det registrert to nye lokaliteter. Lokalitetene er kartlagt som naturtypene dam, rik edelløvskog og parklandskap (to stk). To av disse har verdi B- viktig, og resten C-lokalt viktig. Det er registrert rødlistearter innen artsgruppene fugl, amfibier, vedboende sopp og karplanter (alle nær trua-NT). Enkelte av lokalitetene å ha godt potensial for andre rødlistearter, spesielt innen vedboende insekter og markboende sopp.

Kunnskapsnivået for naturmangfold vurderes som middels godt, men det er en svakhet at utfyllende detaljer om utbyggingen er lite kjent, slik at det er et behov for bruk av føre-var-prinsippet i forhold til uforutsette konsekvenser. Samlet sett vurderes tiltaket å ha middels negativ konsekvens for naturverdiene, men det er allikevel gode muligheter for å tilpasse deler tiltaket slik at det får mindre negative konsekvenser.

13.06.2014

Steinar Vatne,
Grindal

INNHOOLD

1. Innledning	3
2. Utbyggingsplaner	3
3. Metode	5
4. Biologiske verdier	7
4.1 Generelt om naturgrunnlaget	7
4.2 Naturtypelokaliteter	8
4.2.1 Ullerud gård	9
4.2.2 Ullerud skog	9
4.2.3 Ullerud, nordre	11
4.2.4 Ullerud gårdstun	13
4.2.5 Ulleruddammen	14
4.3 Rødlistearter	15
4.4 Fremmede arter	15
4.5 Samlet verdivurdering	16
5. Vurdering av tiltaket i forhold til naturmangfoldloven	16
6. Konsekvensvurdering	17
6.1 Hule eiker	17
6.1.1 Ullerud skog	17
6.1.2 Ullerud gårdstun	18
6.1.3 Samlet vurdering for hule eiker	18
6.2 Naturtypelokaliteter og rødlistearter	19
6.2.1 Ullerud gård	19
6.2.2 Ullerud skog	19
6.2.3 Ullerud gårdstun	19
6.2.4 Ulleruddammen	19
6.3 Samlet omfang og konsekvens	20
7. Forslag til avbøtende tiltak	20
7.1 Ullerud gård	20
7.2 Ullerud skog	20
7.3 Ullerud gårdstun	21
7.4 Ulleruddammen	21
7.5 Generelt for tiltaket	21
8. Referanser	22
Vedlegg	23

1. INNLEDNING

Frogn kommune planlegger å regulere områder omkring Belsjø terrasse og Ullerud nordre ved Drøbak i Frogn kommune til sykehjem og omsorgsboliger. Tiltakene (arealinngrepene) vil kunne ha konsekvenser for naturverdier i området, både i form av bygningsstrukturene, men også i anleggsfasen og ved framtidig bruk. Det er derfor behov for å utrede utbygginga i forhold til naturmangfoldloven §§8-12. I rapporten vurderes tiltaket mot §§ 8.

kunnskapsgrunnlaget, 9. føre-var-prinsippet og 10. økosystemtilnærming og samlet belastning, for naturtyper og rødlistearter, samt konsekvenser for berørte naturverdier. Eget feltarbeid og eksisterende informasjon om naturmangfoldet i området utgjør grunnlaget for vurderingene.

2. UTBYGGINGSPLANER

Det er levert flere kart over planområdet som viser plassering av bygninger og veier (Fig. 1-4), som delvis er supplert med foreløpige opplysninger om tiltaket via epost. I korte trekk er det planlagt en utvidelse av Belsjø terrasse, og to nye bygg nord og sør for eksisterende Ullerud sykehjem, inkludert nye parkanlegg og veier, samt en tursti mellom Ullerud og Belsjø terrasse. Turstien skal bygges som et bryggedekke på påler.

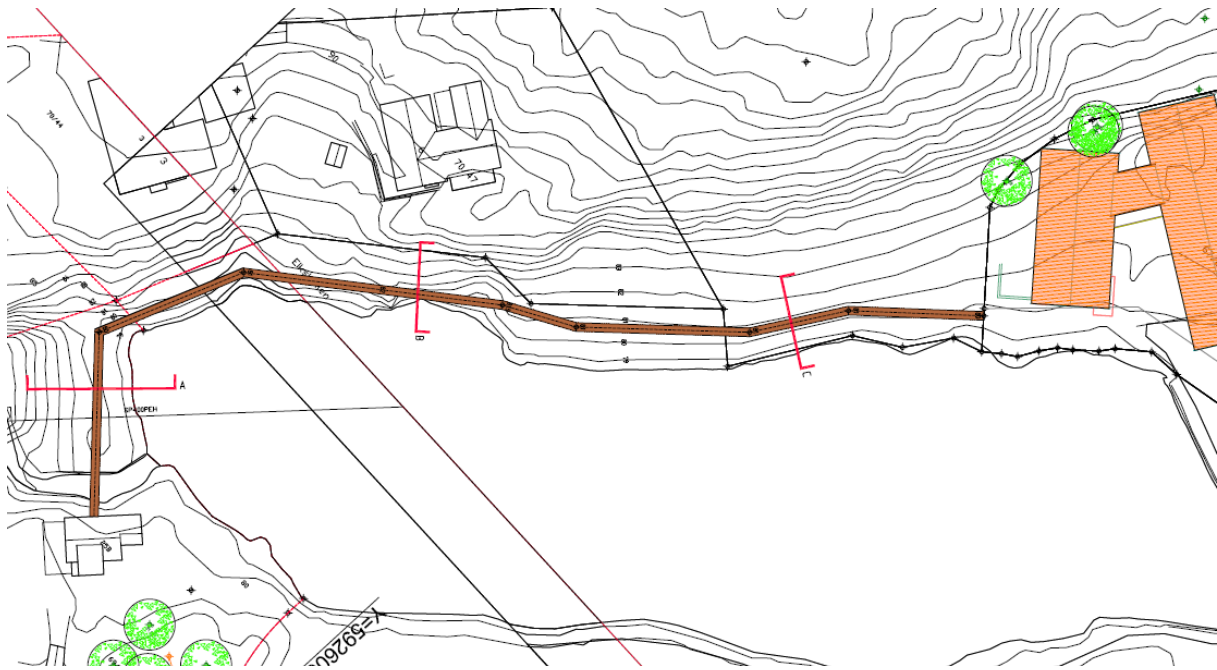
Figur 1. Første tilsendte skisse over planlagte bygninger (hvit) og naturtypelokaliteter som er registrert i nettdatabasen Naturbase (rød). Edelløvsogslokaliteten strekker seg lenger sør enn det kartet viser, og det samme gjelder lindealleen. Bygget til venstre for prikken for hul eik er allerede bygd, med følge av at eika er borte. Tilsendt fra SH Arkitekter, på epost fra Ana Golub 14.11.2013, via Kenneth Thomassen.

Figur 2. Utsnitt av foreløpig plantegning over utvidelse av Belsjø terrasse (noe endra i fht. Fig. 1), tilsendt fra Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS på epost 18.2.2014.

Figur 3 Utsnitt av foreløpig plantegning for Ullerud sykehjem på Ullerud nordre (her er ikke det søndre bygget ved lindealleen inntegnet). Eksisterende bygg i orange. Tilsendt fra Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS på epost 18.2.2014.

Figur 4. Utsnitt av foreløpig plantegning av tursti langs Ulleruddammen, mellom Belsjø terrasse og Ullerud nordre. Tilsendt fra Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS via Kenneth Thomassen 6.3.2014.

3. METODE

Kartlegging og verdivurdering av natur er utført med bruk av Direktoratet for naturforvaltning (2007) håndbok 13-2, "Kartlegging av naturtyper – verdsetting av biologisk mangfold", og det er gjort vurderinger av tiltaket i forhold til naturmangfoldloven §§ 8-10.

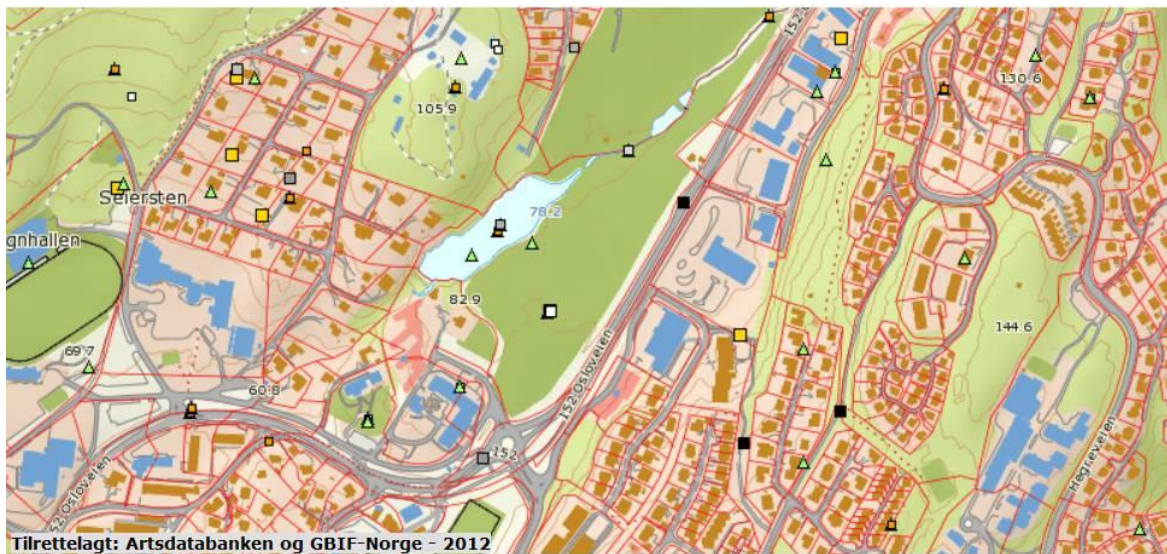
Vurderingene i rapporten er gjort på grunnlag av

- eget feltarbeid 22.12.13 sammen med Kenneth Thomassen
- eksisterende litteratur, i hovedsak Laugsand 2013 og Sandaas 2014.
- opplysninger fra nettdatabasene Artskart og Naturbase
- telefonkontakt med Anders Endrestøl (NINA), Leif Aarvik (UiO) og Christian Steel (Sabima) for spørsmål ang. utbredelse og økologi for enkelte insektarter som er registrert i nærområdet. (Vurderingene i rapporten er det uansett jeg, forfatteren, som skal stå til rette for.)
- informasjon om tiltaket i form av tilsendte planskisser og beskrivelser i e-post fra Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS, SH Arkitekter AS og Arborist og Gartner Kenneth Thomassen.

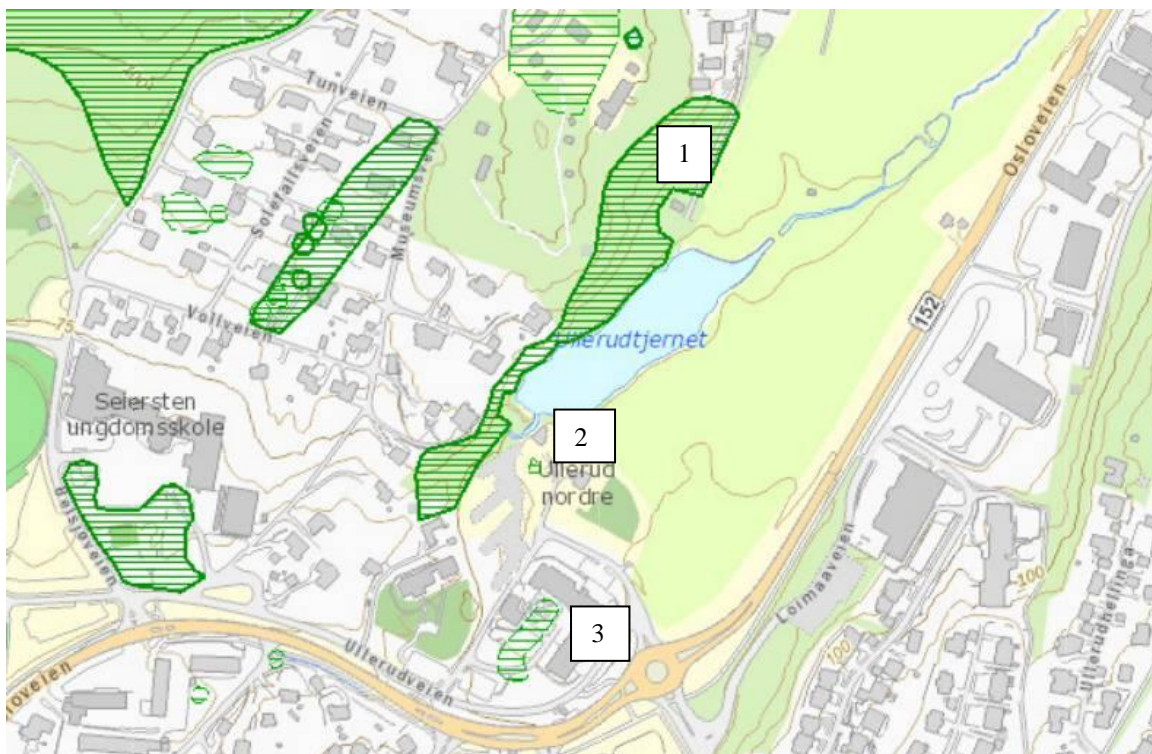
Siden oppdraget i utgangspunktet gikk ut på kartlegging av gamle, frittstående trær og en edelløvskog (eksisterende naturtypelokaliteter der vegetasjonen i stor grad var kartlagt), ble kartleggingstidspunktet vurdert som passende for søk etter lav, moser og vedboende sopp, så lenge det var bar mark. Tidspunktet var derimot lite egna for videre kartlegging av karplanter og markboende sopp. En tilleggsundersøkelse av Ulleruddammen ble gjort i mai 2014 av Kjell Sandaas (2014) for å øke kunnskapsgrunnlaget mtp. konsekvenser for vannlevende organismer, spesielt med tanke på rødlistede amfibier.

I og nær utredningsområdet var det i forkant av feltarbeidet funnet et stort antall arter innen artsgruppene sopp, lav, karplanter, insekter, amfibier, fisk og fugl, også enkelte rødlistearter og fremmede arter som er registrert i Artskart (Fig. 5). Flere av naturområdene rundt Ullerud var naturtypekartlagt (Fig. 6).

Artsregistreringene som er gjort under feltundersøkelsene meldes til nasjonale databaser via Artsobservasjoner eller herbariet ved UiO, og nye naturtypebeskrivelser oversendes til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Enkelte arter er samlet inn for artsbestemming av førsteforfatteren, og Tom Hellig Hofton (Biofokus) har bidratt med bestemming av en kjuke.

Tilrettelagt: Artsdatabanken og GBIF-Norge - 2012
 Figur 5. Utsnitt fra www.artskart.artsdatabanken.no (Artskart) besøkt 17.1.14. Ulleruddammen ligger sentralt i bildet. Rødlisterarter er vist som orange punkter.

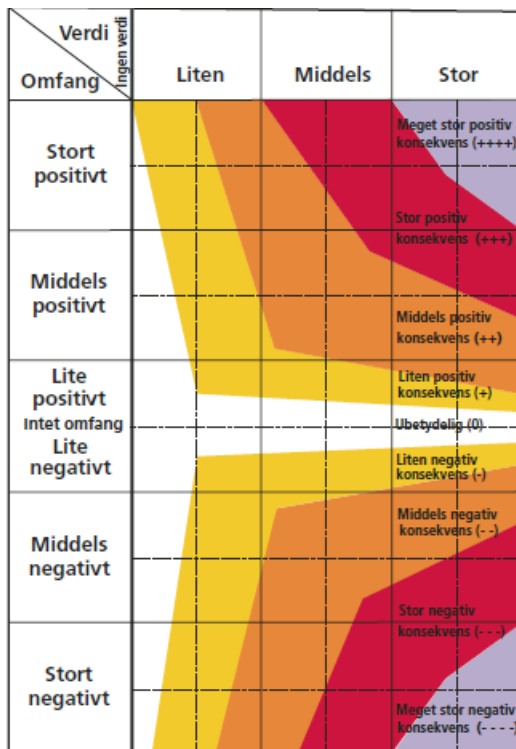

Figur 6. Naturtypelokaliteter omkring Ullerud innlagt i Naturbase (www.naturbase.no) pr. 17.1.14, påtegna nummer for lokaliteter som før feltarbeid var registrert innen utredningsområdet: 1. "Ullerud skog", 2. "Ullerud, nordre" og 3. "Ullerud gård".

Ved konsekvensvurderinga er det tatt utgangspunkt metoden beskrevet i Statens vegvesen håndbok 140 (Statens vegvesen 2006), der begrepene verdi, omfang og konsekvens er sentrale:

”- Med *verdi* menes en vurdering av hvor verdifullt et område eller miljø er.

- Med *omfang* menes en vurdering av hvilke endringer tiltaket antas å medføre for de ulike miljøene eller områdene, og graden av denne endringen.
- Med *konsekvens* menes en avveining mellom de fordeler og ulemper et definert tiltak vil medføre.”, ved bruk av konsekvensvifta (Fig 7)

Figur 7. Konsekvensvifta (Statens vegvesen 2006), som sammenstiller verdi, omfang og konsekvens.

I tillegg er det for utvalgt naturtype hule eiker utført konsekvensvurdering i samråd med naturmangfoldloven § 53:

”Før det treffes en beslutning om å gjøre inngrep i en forekomst av en utvalgt naturtype, må konsekvensene for den utvalgte naturtypen klarlegges.” og videre *”Ved vurderingen av om den utvalgte naturtypes utbredelse eller økologiske tilstand forringes, skal det legges vekt på forekomstens betydning for den samlede utbredelse og kvalitet av naturtypen og om en tilsvarende forekomst kan etableres eller utvikles på et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av en slik forekomst.”*

Kravene er spesifisert i en veileder for hule eiker utgitt av Fylkesmannen i Oslo og Akershus (20xx): *”I konsekvensanalysen ser man først på hvilken innvirkning tiltaket vil få på eiketreet.”* og videre *”Viser analysen at tiltaket fører til at eika blir forringet eller ødelagt, er neste steg å se på hvilken betydning det vil ha for eiketrebestanden som helhet, både i kommunen, regionalt og nasjonalt.”*

4. BIOLOGISKE VERDIER

4.1 Generelt om naturgrunnlaget

Ullerud nordre var opprinnelig en gård nord for Drøbak sentrum. Den er nå i stor grad utbygd til ulike formål, og innmarka er i bruk som golfbane. Det står fremdeles igjen noen av de gamle husa, samt noe park- og gårdsmiljø med gressplener, en allé og mer eller mindre frittstående eldre løvtrær. Nord og vest for gården er en gammel gårdsdam og en edelløvskog.

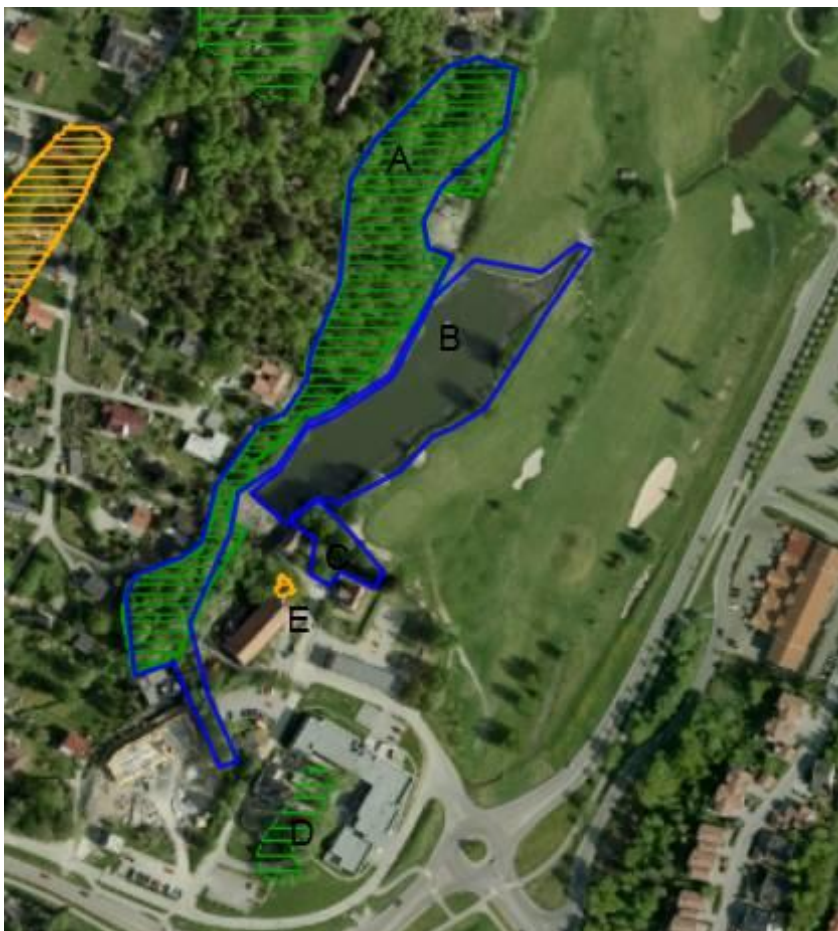
Skogsområdene er til dels ganske kulturpåvirka fra tidligere tider (hogst), men er overlatt til naturlig utvikling i de siste tiåra. På nordsida av edelløvskogen ligger Belsjø terrasse, en rekke med boliger. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone, svakt oseaenisk seksjon.

4.2 Naturtypelokaliteter

I Naturbase var tre naturtypelokaliteter innen utredningsområdet innlagt, og etter egen befaring er det registrert to nye lokaliteter (Tabell 1, Fig. 8). Lokaliteten ”Ullerud, nordre”, som inneholdt den utvalgte naturtypen hul eik, er fjerna som følge av nylig utbygging, og utgår som naturtypelokalitet. To av de gamle lokalitetene har fått oppdatert naturtypebeskrivelse, en av disse også med justert avgrensning. Nedenfor gis en kort beskrivelse av lokalitetene, mens fullstendige naturtypebeskrivelser finnes Vedlegg 1.

Tabell 1. Naturtypelokaliteter registrert innen utredningsområdet. Naturbasenummer er oppgitt for lokaliteter som ligger inne i Naturbase.

Naturbasenummer	Navn	Areal, daa	Naturtype	Verdi	Kommentar
BN00050237	Ullerud gård	1,1	D13 Parklandskap	C	Oppdatert
BN00050207	Ullerud skog	11,8	F01 Rik edellauskog	B	Oppdatert
BN00050212	Ullerud, nordre	0,1	D12 Store gamle trær	C	Utgår
	Ullerud gårdstun	1,2	D13 Parklandskap	C	Ny
	Ulleruddammen	8,4	E09 Dam	B	Ny

Figur 8. Kartutsnitt fra www.gislink.no påtegna nye avgrensninger for naturtypelokaliteter (blå figurer) og avgrensninger som er innlagt i naturbase (grønn og orange). A: Ullerud skog, B:Ulleruddammen, C: Ullerud gårdstun, D: Ullerud gård og E: Ullerud, nordre (utgår).

4.2.1 Ullerud gård

Lokaliteten er en lindealle først kartlagt av Bjarne Næss i 2008, og har en kortfatta beskrivelse i Naturbase: ” 9 store lindetrær i slags hekk med velklipt plen rundt, diameter 40-70 cm. Om lokaliteten skal vurderes som Parklandskap eller Store gamle trær er et skjønnsmessig spørsmål. Velger foreløpig å vurdere det til Parklandskap. Ingen funn av interessante arter ble gjort, men lokaliteten vurderes foreløpig som lokalt viktig basert på ”føre var” prinsippet da trærne kan ha et vist potensial.”.

Lindene virker ikke spesielt gamle, antagelig 80-100 år (Fig. 9). Det blei ikke sett tydelige hulrom, men som følge av at de tidligere har vært toppa/styva, er det sannsynlig at flere av dem er hule (her var også en del gamle fruktlegemer av bl.a. antatt honningsopp). Av lav og moser blei det bl.a. sett noe barkragg og bleiktjafs og ulike hettemose-arter *Orthotrichum spp.* Dårlig potensial for sjeldne/rødlistede lav, antagelig også for moser, men det skal ikke utelukkes at enkelte rødlista insekter kan leve på eller i disse. Lokaliteten har nå fått ny, oppdatert naturtypebeskrivelse (Vedlegg 1), og verdien C-lokalt viktig er beholdt, da det ikke er påvist sjeldne eller rødlistede arter og det er usikkert om den har noe særlig høyere verdi.

Figur 9. Lindealleen, naturtypelokaliteten ”Ullerud gård” med det nye Ullerud sykehjem i bakgrunnen. Et nytt bygg er planlagt i forgrunnen av bildet, og kan medføre at 3-4 av lindene fjernes. Foto: Steinar Vatne.

4.2.2 Ullerud skog

Lokaliteten blei først kartlagt i 2008 av Bjarne Næss. Den blei i 2013 oppsøkt av Torbjørn Høitomt og seinere Arne Laugsand (begge Biofokus) i forbindelse med nye boliger ved Belsjø terrasse. Laugsand (2013) utarbeida en ny, oppdatert naturtypebeskrivelse og gjorde små endringer i avgrensninga, samt gav råd i forhold til skjøtsel og utbyggingsplaner. Etter eget

feltarbeid har det ikke kommet fram nye opplysninger som endrer verdi og beskrivelse i betydelig grad, og det er bare tilført enkelte artsopplysninger til Laugsands beskrivelse (se Vedlegg 1), samt noe utvidelse og justering av avgrensninga i søndre del, da ny bygning (Ullerud omsorgsbolig) og gressplen har medført en liten innskrenking av lokaliteten.

Kort omtale av lokaliteten: Det er en rik edelløvskog (alm-lindeskog og lågurt eikeskog) som ligger SØ-vendt til, på vestsida av Ullerudvannet. Eik er det dominerende treslaget i nord, med en del innblanding av lønn og lind, samt noe osp, gran, selje og gråorkratt. Minst 7 eiketrær er av større dimensjoner (>2m omkrets, Fig. 10) og oppfyller kriteriene for utvalgt naturtype hul eik. I søndre del kommer det inn mer ask (NT-nær trua), og skogen virker noe yngre og mer påvirket av hogst, hageavfall mm. her. Næss (2008) nevner også alm (NT).

De fleste eiketrærne har gode forekomster av døde greiner oppe i krona. Ei har et lite hulrom, og en kan anta at flere av de grovste eikene har begynnende hulldannelse. Det er ellers sparsomt med død ved, og da hovedsakelig representert ved et stort antall gamle, grove eikestubber og enkelte gadd/halvdøde trær. Ei av askene har også hulrom og mulddannelse (Fig. 11). Eikemusling og eikebroddsopp er vanlig. I busksjiktet står en del gamle hasselbusker, og flere av disse er velutvikla med mange døde stammer (Fig. 10), med ett funn av hasselkjuke (NT) og putekjuke. Rødlistearten eikehårskål blei ettersøkt på stammen av grove eiker, men ikke funnet. Av lav og moser blei det sett vanlige arter som hvitringnål på eik, og gulband og hjelmlæremose på lønn. Fuglelivet i området er antagelig rikt. Enkelte eldre ospetrær har spetthull, som er verdifulle for sekundære hullrugende fugler, og blant slike er stær og tårnseiler (begge NT) registrert i nærområdet (Artskart). Ikke minst er de mange fuglekassene som er satt opp i området (Fig. 11) positivt for fuglelivet.

Det går en markert sti gjennom hele lokaliteten, og i sør er den påvirket av søppel/hageavfall, en bekk i rør, en relativt nyrestaurert demning (Ulleruddammen) og utbygging av Ullerud omsorgsbolig (Fig. 14).

Resultatene fra egen befaring støtter opp under vurderinger gjort under tidligere kartlegginger (Naturbase og Laugsand 2013). Bare tre nær trua rødlistearter er registrert, men det er et opplagt potensial for funn av rødlistearter, spesielt innen insekter og sopp, både knyttet til død ved og den rike skogstypen. Lokaliteten beholder derfor verdien B-viktig.

Figur 10. T.v.: En av de grovste eikene i "Ullerud skog", som er planlagt å hogge. Mange av de nederste greinene er døde. Slike er verdifulle for spesielt vedboende insekter og sopp, og er viktig å ta hensyn til ved utbygging. Både graving i rotsone og beskjæring av døde greiner vil være negativt for naturverdiene, men det vil være positivt om ungslogen i forkant ryddes slik at de eldre trærne innenfor blir mer soleksponerte. T.h.: Den rødlistede soppen hasselkjuke (nær trua-NT) som sees på en hasselgrein øverst til høyre, blei registrert under feltarbeidet. Foto: Steinar Vatne 22.12.13.

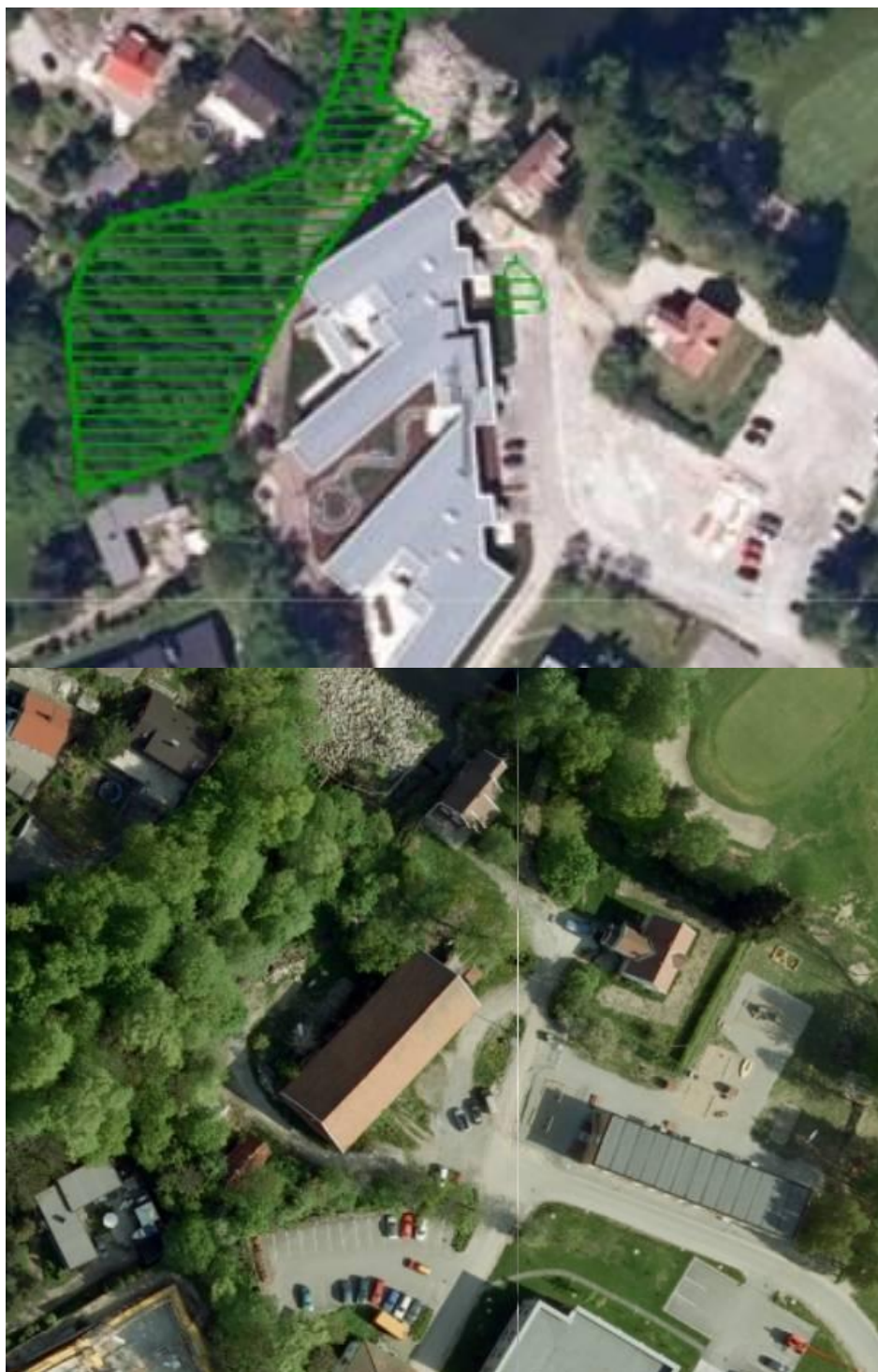

Figur 11. Hul ask (t.v.) med mulddannelse sør for den nye omsorgsboligen på Ullerud. Ved barnehagen (i bakgrunnen) finnes også to grove asketrær som ikke blei nøyere undersøkt. En rekke fuglekasser var satt opp i dette området (t.h.). Foto: Steinar Vatne, 22.12.13.

4.2.3 Ullerud, nordre

Lokaliteten, en hul eik (prioritert naturtype), ble kartlagt av Bjarne Næss i 2008. Naturtypebeskrivelsen er lite detaljert: "Eik (diameter 70 cm brysthøyde). Lokaliteten gis verdi som lokalt viktig (C verdi) ut fra treets størrelse." (Naturbase).

På Naturbase-kartet så eika ut til å ha stått på nordsida av den gamle låven. Det er nå bygd et nytt bygg der låven og eika stod. Under utbygginga av omsorgsboligen er det fjerna flere trær som kan sees på nordsiden av låven (Fig. 12), og eika har antagelig vært en av disse. Lokalteten må derfor ansees som utgått.

Figur 12. Øverst: Naturtypelokaliteten "Ullerud, nordre" kartlagt som "store gamle trær" –en hul eik med verdi C, vises som grønt skravert område sentralt i bildet. Parti av lokaliteten "Ullerud skog" til venstre i bildet. Flyfoto tatt etter utbygging av omsorgsboligen. Kartutsnitt fra www.naturbase.no. Nederst: Gårdstunet på Ullerud nordre før utbygging. Lokaliteten var plassert ved nordsiden av låven, der en kan se flere trær som nå er fjerna, inkludert noe av lokaliteten "Ullerud skog". Flyfoto fra 2008, utsnitt fra www.norgebilder.no.

4.2.4 Ullerud gårdstun (ny lokalitet)

Lokaliteten består av en gressplen med flere eldre løvtrær på tunet på Ullerud nordre, dels i kantsonen mot golfbanen (Fig. 13), og det er valgt å karakterisere lokaliteten som Parkmiljø D13, ettersom det er en kombinasjon av eldre edelløvtrær og en gammel, urterik plen. Her står tre eldre eiker som er over 63 cm dbh og en eldre lønn (ca. 40 cm dbh), samt noen grantrær, en bjørk og noe løvkratt mot golfbanen. Det var ikke tydelige hulrom i eikene, men det er gode forekomster av døde greiner oppe i kronene på to av disse, og har et potensial for å huse rødlistede insekter. På Artskart vises eldre funn av bl.a. allelav, askeragg og herregårdslav (regionalt uvanlige arter) registrert av B. Lyngre på "Ullerød" i 1918. Ingen av disse blei gjenfunnet under befaringsa (og heller ikke i andre lokaliteter). Det blei derimot bare sett vanlige arter som barkragg og bleiktjafs. Den rødlista soppen eikehårskål, som er relativt vanlig på eldre eiketrær i Drøbak (Olberg 2012), blei ettersøkt, men ikke funnet. Plenen virker gammel, med mye engkransmose og enkelte urter som blåkoll og ryllik blei sett (trolig en del flere engarter i plenen, men lavt potensial for rødlistede beitemarkssopp). Langs kanten mot grusveien står det noen syriner og spirea-art (førstnevnte og alle spirea-artene er på svartelista med HI-høy risiko). Lokaliteten har fått C-verdi med hovedvekt på at det er en liten samling av eldre eiketrær (deriblandt tre "hule eiker") med en del død ved i kronene, som antagelig har potensial for enkelte krevende vedlevende insekter. Verdien vil antagelig kunne øke noe ved grundigere undersøkelser av insektsfaunaen knytta til eiketrærne.

Figur 13. Den nye lokaliteten "Ullerud gårdstun" sett fra gårdsplassen på Ullerud. De to "hule eikene" står til venstre for og bak grana. Foto: Steinar Vatne

4.2.5 Ulleruddammen (ny lokalitet)

Ulleruddammen er en gammel, kunstig dam som ligger mellom lokalitetene "Ullerud gårdsplass", "Ullerud skog" og golfbanen. Dammen blei undersøkt av Kjell Sandaas (2014)

under 6 feltdager i perioden mars-mai 2014, for å undersøke evt. forekomster av rødlistede amfibier. Han registrerte to ind. av småsalamander (NT), og ellers blei det sett koikarpe og karuss.

I Artskart finnes flere eldre registreringer, deriblandt sivhøne (NT) (av Ståle Johnsen i 1998), kvinand, knoppsvane, tårnseiler (NT) (totalt 51 fugleobservasjoner av S. Johnsen og Knut Arne Nygård i perioden 1998-2013), buttsnutefrosk (av Kjell Sandaas i 2010), og nordskivesnegl (i 1949, ukjent registrant). På Ullerudsletta (golfbanen) er det også en rekke fugleobservasjoner, bl.a. av vintererle (i 2010), som også kan opptre her. I bekken som snor seg gjennom golfbanen er det også flere små dammer, med registreringer av ulike vannlevende insekter, bløtdyr og alger (ingen rødlistearter).

Dammen har etter dagens tilstand fått verdien B-viktig, hovedsakelig pga. et rikt fugleliv og en sparsom forekomst av liten salamander. Verdien vil antagelig raskt styrkes om utsatte fiskeslag fjernes fra dammen.

Figur 14. Nedenfor Ulleruddammen, sett mot sør. Dammen er oppdemt med en stor steinrøys og bekken regulert med betongkanter og videre lagt i rør gjennom edelløvslogen. Bekken er av liten verdi, og ikke kartlagt som naturtype. Lokaltiteten "Ullerud skog" er her noe redusert som følge av bygningen til og plen til venstre som allerede er gjennomført. Foto: Steinar Vatne.

4.3 Rødlistearter

På artskart ligger som nevnt en rekke funn av karplanter, lav, insekter, sopp, fugl i og i nærhet til området, der også enkelte rødlistearter opptrer. Fire rødlistearter var tidligere registrert innen utredningsområdet, og ytterligere en blei registrert under eget feltarbeid og av Kjell Sandaas i 2014, alle rødlistet som NT-nær trua (Tabell 2). Potensialet for andre rødlistearter blir diskutert nedenfor.

Tabell 2. Rødlistearter registrert innen utredningsområdet på Artskart og egen befarings.

Artsgruppe	Norsk navn	Latinsk navn	Rødliste	
			2010	Lokalitet
Sopp	Hasselkjuke	<i>Dichomitus campestris</i>	NT	Ullerud skog
Karplanter	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	NT	Ullerud skog
	Alm	<i>Ulmus glabra</i>	NT	Ullerud skog
Amfibier	Småsalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	NT	Ulleruddammen
Fugl	Tårnseiler	<i>Apus apus</i>	NT	Ulleruddammen
	Sivhøne	<i>Gallinula chloropus</i>	NT	Ulleruddammen

Det er et åpenbart potensial for rødlistede insekter innen utredningsområdet, spesielt arter knytta til død (eike-)ved. I de fleste mange grove eiketrærne i utredningsområdet er det gode forekomster av døde greiner, og ellers finnes noe død ved i skogbunnen (greiner, eikestubber), samt enkelte grove gadd/skadde trær med insektshull og en ask med begynnende hulldannelse. Mange av eikene stod imidlertid ganske skyggefullt som følge av gjengroing. Det var ikke synlige hulrom i lindene i alleen, men antagelig er det flere av dem som er angrepet av råte, men antagelig med ganske svakt potensial for krevende insekter. Kjuke eikemusling er svært vanlig i "Ullerud skog", og gir også et opplagt potensial for eikemuslingmøll (EN-sterkt trua), som tidligere er funnet i Drøbak av Sigurd Andreas Bakke i 1989 (Artskart). Se også s.18 i Olberg (2013) for andre insekter knytta til eik som er funnet i Frogn. Ellers i nærområdet er det i Artskart registrert noen eng-tilknytt sommerfugler på Karlsrud av Geirr O. Pedersen i 2011, bl.a. kløverblåvinge (NT), samt almetjertvinge (VU) ved Frognhallen, av Odd Ketil Sæbø i 2011. Det forekommer noe eng/kantvegetasjon og enkelte almetrær innen undersøkelsesområdet, og det skal derfor ikke utelukkes at disse kan finnes innen utredningsområdet.

Edelløvskogsområdene har trolig et visst potensiale for rødlistede (mykorrhiza-)sopp knytta til rike edelløvkoger (spesielt eik, lind og hassel), men dårlig tilgang på *grov* død ved (kontinuitetsbrudd) gir et dårlig grunnlag for mer krevende vedlevende arter. Eikehårskål (VU), som lever på bark av levende eik, er som nevnt relativt vanlig i Drøbakområdet (Olberg 2012), og det skal ikke utelukkes at den finnes her.

4.4 Fremmede arter

Det blei under feltarbeidet registrert tre fremmede arter som er på svartelista 2011: Syrin (HI-høy risiko) og en ubestemt spirea-art (alle de tre artene er HI) står på gårdstunet i kantsonen av lokaliteten "Ullerud gårdstun" og like utenfor denne står en stor edelgran (ubestemt art). Karuss og koikarpe i Ulleruddammen er også innførte, fremmede arter, men er ikke svartelista.

4.5 Samlet verdivurdering

Utredningsområdet har samlet sett middels verdi, siden det er registrert en naturtypelokalitet med verdi B-viktig som til sammen utgjør størsteparten av arealet. Alle registrerte rødlistearter er i laveste rødlistekategori, men det er et godt potensial for rødlistede arter innen mykorrhizasopp, vedboende insekter.

5. VURDERING AV TILTAKET I FORHOLD TIL NATURMANGFOLDLOVEN

§ 8. Kunnskapsgrunnlaget

”Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”

Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold i utredningsområdet vurderes som middels godt. Siden det er snakk om relativt artsrike naturtyper, er det allikevel opplagt at flere artsgrupper kan kartlegges bedre (kanskje spesielt insekter og jordboendeboende sopp). Verdivurderingene kan allikevel anses som ganske sikre, selv om enkelte lokaliteter antagelig har potensial for å øke noe i verdi ved nye undersøkelser. Før eget feltarbeid var kunnskapsgrunnlaget også ganske godt, med tanke på et stort antall artsobservasjoner i området og tre kartlagte naturtypelokaliteter.

Utredningen har hatt fokus på rødlistearter og viktige naturtyper, noe som har gitt ny kunnskap om arters og naturtypers utbredelse og tilstand. Vurderingene er basert på ny naturtypekartlegging, sammenstilling av eksisterende data og faglige vurderinger.

§ 9. Føre-var-prinsippet

”Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.”

Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold vurderes samlet sett som middels godt, men det er en svakhet at utbyggingsplanene ikke er kjent i detalj. Det er derfor noe behov for bruk av føre-var-prinsippet, spesielt med tanke på tiltak i anleggsfasen som kan gi uforutsette konsekvenser, samt eventuelle endringer i fht. tilsendte planskisser.

§ 10. Økosystemtilnærming og samlet belastning

”En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.”

Drøbak er en av mange tettbebygde strøk i indre Oslofjord med et høyt artsmangfold og stort utbyggingspress. I utredningsområdet er det registrert flere verdifulle naturtypelokaliteter som består av rik edelløvsskog, gamle trær, parklandskap og dammiljø. Disse utgjør potensielt viktige gjenværende leveområder for sjeldne og rødlistede arter innen flere artsgrupper. Nylig utbygging i området har allerede fjernet en naturtypelokalitet (Ullerud, nordre) og redusert litt av arealet til en annen (Ullerud skog). Tiltaket vil kunne berøre kantsonene i to av naturtypelokalitetene (Ulleruddammen og Ullerud skog med B-verdi), og to (Ullerud gård og Ullerud gårdsplass, begge C-verdi) vil reduseres i areal, og medføre at tilstanden til naturtypene svekkes. Tiltaket kan også indirekte medføre mer forsøpling (hageavfall mm.), tilfeldig hogst og ønske om beskjæring av trær i framtiden. Isolert sett vurderes tiltaket å kunne ha noe negativ belastning på økosystemet (se kap. 6 og 7), men kompenserende tiltak/skjøtsel som foreslått nedenunder (kap. 7) kan bidra positivt til naturverdiene. I større

skala bør tiltaket anses som en del av den pågående nedbyggingen av naturområder i Drøbak-området.

6. KONSEKVENSVURDERING

6.1 Hule eiker

I naturtypelokalitetene Ullerud skog og Ullerud gårdstun forekommer eiketrær som går under kriteriet for den utvalgte naturtypen "hule eiker" innen utredningsområdet. Det skal derfor jf. naturmangfoldloven § 53 foretas en konsekvensvurdering for disse.

6.1.1 Ullerud skog

Det er planlagt å felle to av de hule eikene (nr. 24 og 25, fig. 15) som står nær byggetomta i øst. Dette fører til tap av to hule eiker, men kan også føre til større lysinnstråling inn i skogen og tilføre grov død ved (om stokkene får ligge igjen), noe som kan være positivt for både insekter og sopp. Det nordre bygget vil komme i konflikt med rotsona til en hul eik (nr 15). Potensielt sett er det mulig at også eik nr 10 berøres i forbindelse med anleggsarbeid (graving, kjøring etc.), og evt. beskjæring av døde greiner. Om anleggsarbeidet utføres på en hensynsfull måte (helst under veiledning av kyndig arborist), bør det imidlertid være mulig å bevare nr. 10 og 15 for framtida.

Figur 15. T.v.: Registrerte hule eiker (Nr. 10, 15, 24, 25 og 26) i naturtypelokaliteten Ullerud skog. Nr. 8 ligger utenfor lokaliteten (kartgrunnlag fra gislink.no). T.h. Omtrentlig samme utsnitt av tilsendt planskisse over byningne og ny vei på Belsjø terrasse, samt alle større eiker nær disse (Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS).

De berørte eikene er ikke spesielt gamle, og har ikke godt utviklede hulrom eller sprekkbark, men derimot finnes en del død ved i kronene. De vurderes derfor isolert sett å ha lav-middels verdi (C/B). Omfanget av tiltaket vurderes som stort negativt på bakgrunn av felling av to, og derfor middels negativ konsekvens (--). Det er absolutt positivt om foreslåtte avbøtende tiltak følges opp, men samlet konsekvens vil forbli ganske uendra om de to hule eikene skal felles.

6.1.2 Ullerud gårdstun

Utifra ulike plantegninger og foreløpige opplysninger er det noe usikkert hvordan de tre hule eikene i lokaliteten vil bli berørt. Bygging av vei ned mot/langs Ulleruddammen vil kunne medføre felling av to hule eiker (a og b, fig 16), i det minste berøre rotsona av den søndre hule

eika (a) i forbindelse med anleggsarbeidet. Den tredje hule eika (c, fig 14) vil derimot kunne spares, men vil kunne bli berørt i forbindelse med anleggsarbeidet og påfylling av masser over røttene. Eikene har antagelig C-verdi (lokalt viktig), ettersom det heller ikke her er snakk om spesielt godt utviklede "hule eiker", men som påpekt tidligere kan det ikke utelukkes at enkelte krevende vedboende insekter er knytta til døde greiner på disse. Om to hule eiker vil bli felt, og en blir skadet i forbindelse med anleggsarbeidet vil omfanget være stort negativt for naturtypelokaliteteten og konsekvensen blir da liten til middels negativ (-/--). Om foreslåtte avbøtende tiltak følges opp og eikene ikke felles, vil konsekvensen kunne bli liten negativ-ubetydelig (-/0).

Figur 16. T.v.:Inntegning av de tre hule eikene på Ullerud gårdstun (røde sirkler). Kartgrunnlag: Gislink.no. T.h.: Utsnitt av planskisse der vei (grå) er tegna inn ned mot Ulleruddammen, samt kanskje også turstien (?). Tilsendt av Landskapsarkitektene Berg og Dyring AS.

6.1.3. Samlet vurdering for hule eiker

Hule eiker er spesielt kartlagt i forbindelse med foreliggende utredning, generelt i Drøbak-området (Olberg 2012), i forbindelse med generell naturtypekartlegging Frogn kommune (Blindheim og Lønnve 2009), og på landsbasis er det de siste årene foretatt en rekke kartlegginger av naturtypen. Utbredelsen av hule eiker kan regnes derfor som relativt godt kjent både lokalt, regionalt og nasjonalt.

De hule eikene ved Belsjø terrasse og Ullerud er hver for seg vurdert å ha verdi i grensa mellom lokalt viktig (C) til viktig (B), siden de ikke er spesielt gamle og mangler større, velutvikla hulrom, men har en god del døde greiner i kronene som har potensial for rødlistede insekter (døde greiner finnes imidlertid også i andre eiketrær som ikke faller inn under naturtypen hul eik). Det største mulige omfanget kan være felling av 3-4 og mulig skading av 2-3 hule eiker, noe som vil ha middels negativ konsekvens (-) på lokalt nivå. Den totale forekomsten av hule eiker på litt større skala (Drøbak/Frogn) vil ikke bli betydelig redusert som følge av tiltaket, ettersom naturtypen fremdeles er relativt vanlig i kommunen (Olberg 2012). Tiltaket vurderes derfor å ha svært liten betydning for den regionale (fylkesnivå) og nasjonale utbredelsen, men det representerer en del av en trend i tettbebygde strøk der hule eiker er under stort press fra utbygging. Vår vurdering er derfor at det ikke er nødvendig med videre utredning av tiltaket på regionalt og nasjonalt nivå.

6.2 Naturtypelokaliteter og rødlistearter

Vurderingene bygger på det som er kjent om tiltakets omfang, i hovedsak bygningenes omriss og enkelte veistrekninger som klart framstår på kart, samt enkelte detalj-opplysninger om tiltaket.

6.2.1 Ullerud gård

Oppføring av et nytt bygg vil her fjerne 2-3 av de 9 lindene i alleen. Lokaliteten har verdi lokalt viktig-C. Inngrepet har liten-middels negativt omfang ettersom antallet gamle linder reduseres, og jf. konsekvensvifta (Fig. 5) får tiltaket derfor liten-middels negativ (-/--) konsekvens.

6.2.2 Ullerud skog

Utbuggingen av Belsjø terrasse vil kunne omfatte felling av flere eiketrær (deriblandt to hule eiker), beskjæring av døde greiner, inngrep i rotsonen til 1-2 hule eiker og forstyrrelse av skogbunnen. Positivt med dette, samt felling av konkurrerende ungskog (utenfor lokaliteten) i forkant, er at solinnstrålinga til gjenværende eiker blir noe høyere, noe som er positivt for vedlevende insekter. Tiltaket vil berøre en kort strekning av kantsonen til lokaliteten. Den planlagte stien gjennom edelløvs skogen (ca. 1,4 m brei plankesti på påler) har en utforming som virker å være skånsom mot skogsmiljøet og det er lagt opp til at trasseen kan tilpasses til naturverdiene. En slik opphøyd konstruksjon vil i svært liten grad berøre jordboende sopp, og plasseringen som i stor grad er 4-5 meter fra Ulleruddammen berører ikke kantvegetasjonen mot Ulleruddammen. Om skogbunnen i liten grad forstyrres under byggingen (dvs minimalt med graving og kjøring på barmark med tunge kjøretøy), og det tas hensyn til eldre løvtrær og hasselkratt ved stikking av trasseen, vil stien ha tilnærma ubetydelig omfang og ingen konsekvens for skoglokaliteten. Minimale inngrep i skogen er også positivt for de lokale amfibiepopulasjonene som benytter området. Totalt sett vil edelløvs skoglokaliteten bli noe innkrenka i areal, og den økologiske tilstanden blir noe redusert. Fjerning av to hule eiker har her størst vekt, og for naturtypelokaliteten vil inngrepet få tilsvarende omfang og konsekvens som beskrevet for hule eiker (se kap. 6.1), dvs. middels negativ konsekvens (--). Om avbøtende tiltak følges opp, vil det være mulig å utføre sti og bygningsplassering på en hensynsfull måte, og skjøtselstiltakene kan også bidra positivt til naturverdiene i lokaliteten.

6.2.3 Ullerud gårdstun

Ny vei fra gårdstunet ned til Ulleruddammen vil gå gjennom lokaliteten og medføre felling av en middels grov lønn, en yngre eik og muligens to "hule eiker", samt at det meste av plenen fjernes. Lokaliteten vil bli betraktelig redusert i areal, og antagelig vil de mest verdifulle elementene (de to eldste "hule eikene") gå tapt, slik at de gjenstående verdiene kun består av en hul eik (som ikke har spesielt mye døde greiner). Lokaliteten har verdi C-lokalt viktig, og omfanget vurderes å være stort negativt, slik at konsekvensen da blir liten til middels negativ (-/--). Om avbøtende tiltak følges opp, da spesielt ved omlegging av veien slik at hule eiker og flest mulig av de andre eldre edelløvtrærne ikke blir berørt, vil konsekvensen kunne bli liten negativ- ubetydelig (-/0).

6.2.4 Ulleruddammen

Det er positivt at stien er tenkt plassert noen meter fra dammen, slik at kantvegetasjonen forblir intakt. Dette vil også gi mindre forstyrning av hekkende fugl.

Videre er det positivt for de lokale amfibiepopulasjonene med at stien anlegges som en opphøyd plankesti, som gi fri vandring for amfibier.

Tiltakene vil derfor antagelig ha ubetydelig konsekvens (0) for verdiene som er knytta til dammen. Fjerning av utsatte fiskeslag vil ha en svært positiv effekt for amfibier.

6.3 Samlet omfang og konsekvens

Tiltakene vil totalt sett kunne føre til noe redusert areal av to lokaliteter med B- og C- verdi, og mulig fjerne det meste av en lokalitet av C- verdi, samt felling av inkludert flere hule eiker av C-B-verdi. En lokalitet av B-verdi vil ikke bli betydelig berørt. For tema rødlistearter vil potensialet for slike vedboende insekter kunne bli noe redusert, mens det ikke forventes at rødlistede fugl, amfibier, sopp eller karplanter vil bli berørt i betydelig grad. Det totale omfanget kan derfor bli middels negativt, som medfølger at konsekvensen blir middels negativ (--).

Det skal allikevel påpekes at det er svært gode muligheter for at tiltaket kan få mindre negative konsekvenser, og i tillegg bidra positivt til naturverdiene om avbøtende tiltak følges opp.

7. FORSLAG TIL AVBØTENDE TILTAK

7.1 Ullerud gård

-Tiltaket vil medføre at 2-3 av lindetrærne blir fjerna, noe som vil innskrenke lokaliteten. Siden lindene er gamle, og flere er angrepet av råtesopp, er det en fordel at flest mulig av trærne får stå.

- Det derfor viktig at de resterende lindene bør få utvikles fritt, og får dø en naturlig død.

- Det vil være positivt om det plantes nye linder eller andre edle løvtrær som eik, ask og lønn i området, da fortrinnsvis av stedegent materiale.

7.2 Ullerud skog:

-Ved utvidelsen av Belsjø terrasse er det viktig at det tas hensyn til flest mulig av de gamle edelløvtrærne (inkl. hule eiker) i lokaliteten. Det er bedre om gamle eiker som vil stå nær bygg beskjæres, enn at de felles. Om de to eikene som står på kanten av tomte (og andre større eiketær) blir felt vil det være svært positivt om stokkene får liggende igjen mest mulig hele i skogen (evt. noe kvista) Graving, kjøring og annet anleggsarbeid i rotsona til trærne (5-7 m radius) bør unngås, og det anbefales at en arborist gir veiledning på stedet under anleggsarbeidet.

-Siden død ved i eikene er verdifulle for vedlevende insekter, bør trærne nær byggetomta i størst mulig grad få utvikle seg fritt og etter hvert dø en naturlig død, dvs. uten beskjæring eller felling av døde trær. Plasseringa av bygg og vei bør derfor tilpasses nøye, i god avstand til lokaliteten, slik at framtidig behov for beskjæring av døde greiner i eiketær som står nær byggetomta minimeres.

-Den planlagte utforming av stien gjennom skogen vil i stor grad kunne ta hensyn til naturverdiene. En god løsning kan være at den plasseres litt inne i skogen (minst 4-5 m fra dammen der det er mulig) som snirkler seg mellom de gamle trærne og hasselkratt. Anleggsarbeidet bør i størst mulig grad utføres med håndmakt, evt med lette maskiner, for å minimere forstyrrelse av skogbunnen. På en slik måte vil en unngå hogst av gamle trær, nergativ påvirkning på vedboende og jordboende sopp, og arter som er knytta til kantvegetasjon ved dammen. I denne forbindelse vil det også være positivt om skogkanten mot Ulleruddammen/golfbanen ryddes for ung krattskog (i hovedsak gråor), all gran og evt enkelte yngre osp og lønn for å øke solinnstrålinga på eikene. Om det ikke kommer i konflikt med sikkerhet, bør det vurderes om stien i stedet kan anlegges på nord- og østsida av Ulleruddammen (golfbanen).

-Det vil være positivt om det utarbeides en skjøtselsplan for lokaliteten som inkluderer favorisering av eik, lind og hassel ved uttak av gran, evt. tynning av andre yngre løvtrær,

åpning av kantsonen mot Ulleruddammen (fjerning av unge trær) for å øke solinnstrålinga i skogen, samt deponier for død ved ved skjøtselshogst. (Laugsand (2013) har også omtalt flere av disse punktene i sitt notat).

7.3 Ullerud gårdstun

- Eikene utgjør de største verdiene i lokaliteten. De tre eikene som kommer under kriteriet for utvalgt naturtype "hul eik", står antagelig i kantsona eller utkanten av planlagt vei. Det bør forsøkes å ta størst mulig hensyn til eikene, f.eks. ved flytting av planlagt vei, slik at en unngår risiko for hogst, beskjæring eller skadende anleggsarbeid (graving, kjøring i rotsona, utfylling av masser).

-Om den mindre eika og lønna blir felt, er det positivt om de grove stökkene (kvistet, men ikke oppdelt) kan bli liggende i lokaliteten, f.eks. mellom plenen og golfbanen.

-Det er ønskelig å bevare mest mulig av den gamle gressplenens ved bygging av ny vei, samt at eventuelle skader revegeteres ved naturlig spredning eller innsåing av lokale engfrø.

- Det er positivt om all gran og løvkraut i lokaliteten fjernes slik at det blir mer solinnstråling på de gjenstående eiketruene, noe som vil være positivt for insekter som lever på disse.

-Det er ønskelig å fjerne de fremmede artene i og nær lokaliteten, da disse har et stort potensial for å spre seg. Spirea og syrinen blir antagelig fjerna i forbindelse med veien, men det er også positivt om edelgrana felles.

7.4 Ulleruddammen

Vurderinger for dammiljø er utarbeida av Kjell Sandaas (2014).

7.5 Generelt for tiltaket

- Det anbefales at stedeegne treslag, busker og planter benyttes som en del av revegetering i nye parkanlegg/hager. Enten gjennom naturlig spredning eller ved innsamling av små trær og frø fra engplanter i nærområdet (bl.a. finnes en slåtteeeng i Sandbukta ved Hallangstangen). Trærne bør få bli gamle og dø en naturlig død. Utplanting av fremmede treslag/varieteter og hageplanter (som f.eks. hagelupin) er ikke ønskelig da disse kan spres til nærliggende naturområder.

-Det er ønskelig å bevare gressplenene rundt Ullerud i størst mulig grad. De kan være verdifulle erstatningsbiotoper for insekter og evt. beitemarkssopp. Innslag av naturlige engplanter som får blomstre og sette frø er positivt (f.eks. ved at den hevdes som slåttemark). Plenen bør ikke gjødsles og gressklippet bør fjernes.

-Hageavfall og fyllmasser bør ikke deponeres i skogkantene, da det øker faren for spredning av fremmede arter.

8. REFERANSER

Litteratur

Blindheim, T. og Lønnve, O.J. 2009. Statusrapport for naturtyper i Frogn kommune. Biofokus rapport 2009-27. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Laugsand, A. 2013. Naturverdier i planområde ved Belsjø terrasse. Brev til Frogn kommune 9.8.2013

Olberg, S. 2012. Eikekartlegging i Drøbak 2012. BioFokus-notat 2012-26.

Olberg, S. 2013. Rødlistede insekter knyttet til hule eiker i Oslo og Akershus – Kunnskapsstatus 2012. Biofokus rapport 2013-9. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Sandaas, K. 2014. Ulleruddammen, Frogn kommune. Vurdering av amfibier og fisk 2014. Kjell Sandaas Naturfaglige Konsulenttjenester.

Muntlige kilder

Anders Endrestøl, NINA (pr. telefon 17.1.14)

Leif Aarvik, Zool. Museum, UiO (pr. telefon 17.1.14)

Kjell Sandaas, biolog (pr. telefon 15.1.14)

Christian Steel, Sabima (pr. telefon 22.1.14)

Nettdatabaser

Artskart: www.artskart.artsdatabanken.no

Artsobservasjoner: www.artsobservasjoner.no

Artsportalen: www.artsportalen.artsdatabanken.no

GisLink: www.gislink.no

Naturbase: www.naturbase.no

NGU Berggrunn: www.ngu.no/kart/berggrunn

VEDLEGG

NATURTYPEBESKRIVELSER

Ullerud skog Verdi B Naturbasenummer BN00050207

Naturtype: Rik edellauvskog

Utforming: Lågurt-eikeskog

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Rik edellauvskog F01 - Alm-lindeskog F0105 (50%), Rik edellauvskog F01 - Lågurt-eikeskog F0101 (50%).

Feltsjekk: 22.12.2013 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Lokaliteten blei først registrert i 2008 av Bjarne Næss, seinere av Thorbjørn Høitomt (1.2.2013) og Arne Laugsand (07.08.2013), begge BioFokus, i forbindelse med at Frogn kommune planlegger en utbygging på en tomt som berører naturtypen. Laugsands beskrivelse er videreført, men avgrensninga er nå litt justert med bakgrunn i befarings av Steinar Vatne og Kenneth Thomassen 22.12.2013, og enkelte artsopplysninger er tilføyd 23.1.2014 av S.V. Sistnevnte befarings var også i forbindelse med nevnte utbyggingsplaner.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogområde i Frogn kommune som ligger på vestsiden av golfbanen i Drøbak og ved vestsiden av Ullerudtjernet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Mosaikk av alm-lindeskog og lågurt-eikeskog (arealmessig ca. 50/50 i prosentvis fordeling). Den nordre delen av lokaliteten er lågurt-eikeskog med innslag lind. Et større antall grove eiker står her hvorav den største er omkring 240 cm i stammeomkrets og stammeomkretser rundt 130-180cm er vanlige. (Siden naturtypen er skog, registreres ikke utvalgt eik i området). Busksjiktet er preget av yngre hasselbusker. Feltsjiktet er stedvis fraværende til sparsomt, men rikt med områder dekket av skogbingel, liljekonvall og kranskonvall. Det er derfor også stort potensial for sopp knyttet til eik og hassel. Det er lite død ved i området, men enkelte grove gadd finnes. Ut mot golfbanen trekkes grensen mot mer påvirkede områder hvor det er blandingsskog, hvor det også står enkelte gran. Den sørlige delen langs Ullerud tjern ble ikke befart den 07.08 og det vises til Næss beskrivelse: "Skogparti med eik, lind, lønn hassel, ask og osp. Utviklet lågurtsamfunn med typiske planter som liljekonvall, skogbingel, fingerstarr, kranskonvall og ormetelg. Lokaliteten ble mer og mer preget av naturskog fra øst mot vest (retning dammen), med bedre kontinuitet i både levende og død ved. Lokaliteten avgrenses langs en bekk som var lagt i rør utstrøms av dammen. Her vokste det en god del alm, lind og lønn. Noe død ved. Ellers var det hivd litt skrot her og der samt hageavfall i kanten mot bebyggelsen. Pga at bekken er lagt i rør, er denne delen av lokaliteten sterkt preget av inngrep."

Artsmangfold: Stort potensial for insektfauna knyttet til rik edelløvsskog og i nord for insektfauna knyttet til død ved i trekronene av gamle eiketrær. Potensialet vil øke relativt raskt med økende mengde død ved. Potensial for mykorrhiza-sopp knyttet til eiketrær. Ved siste sjekk 22.12.2013 ble hasseljuke (NT) og putekjuke påvist på en hassel, i tillegg til store mengder eikemusling. Av lav og moser blei det bl.a. sett hvitringnål, gulband og hjelmlæremose.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lite død ved vitner om tidligere hogstinnngrep. Det går en merket tursti langs naturtypegrensa, men stien er ikke tydelig.

Del av helhetlig landskap: Det er flere naturtyper ved Seiersten og golfbanen for edelløvskog og parklandskap med gamle trær som til sammen utgjør en helhet med økt verdi.

Verdivurdering: Med unntak av rødlistearten hasselkjuke er det ikke påvist spesielle arter, men potensialet for insektfauna og sopp er betydelig. Lokaliteten er middels stor. Lite død ved vitner om kontinuitetsbrudd. Lokaliteten vurderes derfor til viktig (B).

Skjøtsel og hensyn: Den delen som er lågurt-eikeskog (i nord) bør overvåkes slik at en unngår gjengroing og treslagsskifte. Fjern gran. Velg ut enkelte hasselrønner som får stå i underskogen og utvikle død ved. Rydd bort spisslønn, ask, gråor og andre treslag, men la lind få stå. Felte stammer bør få ligge igjen i skogen. Slik kan en utvikle en noe mer lysåpen skog med gode forhold for eik, hassel, lind og arter knyttet til disse treslagene.

Litteratur:

Næss, B. 2008. Feltundersøkelser

Laugsand, A. 2013. Naturverdier i planområde ved Belsjø terrasse. Brev til Frogn kommune 9.8.2013

Vatne, S. 2014. Ullerud og Belsjø terrasse . Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven. Økolog Vatne rapport 1-2014.

Ullerud gård Verdi C Naturbasenummer BN00050237

Naturtype: Parklandskap D13

Utforming: Allé

Mosaikk:

Feltsjekk: 22.12.2013 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Beskrivelsen er utarbeida av Steinar Vatne 23.1.2014 basert på eget feltarbeid sammen med Kenneth Thomassen 22.12.2013, i forbindelse med utbyggingsplaner ved Ullerud nordre, samt feltarbeid av Bjarne Næss i 2008. Lokaliteten var innlagt i naturbase , men omtalen var mangelfull. Beskrivelsen er nå oppdatert, men avgrensninga videreføres.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Ullerud nordre i Drøbak, Frogn kommune. Den består av en 70 m lang lindealle på sørsida av Ullerud sykehjem, og grenser mot åpen gressplen, vei og annen konstruert mark.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er parklandskap D13, utforma som en allé av 9 eldre (40-70 cm dbh) og 1 ung lind med gressplen omkring.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter er registrert. Lindestammene har en triviell lavflora, og av moser er det bl.a. en del busthette-arter. Potensialet for rødlistede insekter knytta til lind er antagelig lavt, men det skal ikke utelukkes at enkelte slike kan forekomme.

Bruk, tilstand og påvirkning: Lindene er etter størrelsen (40-70 cm dbh) antagelig 80-100 år gamle. De er tidligere styva/toppa. Stammene har store rirkuler, men ikke spesielt grov bark. Det var ingen synlige hulrom, men flere av dem kan være hule som følge av tidligere hard beskjæring. En asfaltert vei går igjennom og langs alleen.

Fremmede arter: Ingen

Del av helhetlig landskap: Det er flere naturtyper (edelløvskog og parklandskap) med gamle trær i dette området av Drøbak, som til sammen utgjør en helhet med økt verdi.

Verdivurdering: Lokaliteten består av relativt unge linder, men de begynner antagelig å bli hule. Ingen rødlistede eller sjeldne arter er påvist innen lav, moser og sopp, men det skal ikke utelukkes at den kan ha verdi for insekter. Nærhet til andre edelløvskoger og andre artsrike naturtyper er positivt. Den får derfor verdi C-lokalt viktig, men det er mulig at den over tid kan øke i verdi.

Skjøtsel og hensyn: Det beste for naturverdiene er at lindene får utvikle seg ganske fritt og utvikle bl.a. døde greiner i krona og hulsom, og etterhvert dø en naturlig død. Det er derfor noe ugunstig at et nytt bygg er plassert tett inntil alleen, siden dette vil medføre større behov for beskjæring av hensyn til sikkerhet. Noe kronereduksjon og beskjæring av greiner med dårlig feste vil allikevel ikke ha stor betydning for naturverdiene. Det er positivt om døde trær kan bli en del av parkmiljøet på Ullerud.

Litteratur:

Næss, B. 2008. Feltundersøkelser

Vatne, S. 2014. Ullerud og Belsjø terrasse . Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven. Økolog Vatne rapport 1-2014.

Ullerud gårdstun Verdi C (Ny lokalitet)

Naturtype: Parklandskap D13

Utforming: Park omkring gård

Mosaikk:

Feltsjekk: 22.12.2013 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Beskrivelsen er utarbeida av Steinar Vatne 23.1.2014 basert på eget feltarbeid sammen med Kenneth Thomassen 22.12.2013, i forbindelse med utbyggingsplaner ved Ullerud nordre.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på Ullerud nordre i Drøbak, Frogn kommune. Den utgjør en del av gårdstunet med en liten plen med eldre edelløvtrær på gårdstunet på Ullerud nordre. Lokaliteten grenser til grusa gårds plass og en golfbane.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er satt til parklandskap D13, siden den består av kombinasjonen av gammel plen og gamle edelløvtrær (3 eiker og en lønn). Den inneholder to eiker som kan karakterises som utvalgt naturtype hul eik på bakgrunn av dbh >63 cm.

Artsmangfold: I plenen er det en del enkransmose, og enkelte urter som ryllik og blåkoll (antagelig også katterot), men tidspunktet gav ikke grunnlag til nøyere undersøkelser av karplanter eller evt. beitemarkssopp. Det skal nevnes at de regionalt sjeldne artene allelav, askeragg og herregårdslav (blant andre) blei registrert av B. Lyng på "Ullerød" i 1918, jf. registrering i Artskart. Ingen av disse blei gjenfunnet, og heller ingen krevende arter moser eller vedboendesopp blei sett på de gamle trærne. Eikene har et godt potensial for rødlistede insekter.

Bruk, tilstand og påvirkning: De tre eikene er ganske grove (75, 70 og 40 cm dbh), men uten spesielt godt utvikla sprekkbark eller synlige hulrom. Det har imidlertid en del døde greiner i kronene. Plenen virket gammel, til dels ganske tørkeutsatt og utarma (dvs. ikke preg av gjødsling).

Fremmede arter: Både karpe og karuss anses som fremmede arter, men er ikke svartelista.

Del av helhetlig landskap: Ulleruddammen er en av flere dammer i Drøbak, og grenser til andre viktige naturtyper, som til sammen utgjør en helhet med økt verdi.

Verdivurdering: Lokaliteten er ganske liten (1,2 daa), og naturverdiene ligger først og fremst i de tre eldre eiketrærne som har et visst potensial for rødlista insekter. Den gamle plenen og nærhet til andre edelløvs koger og andre artsrike naturtyper er også positivt. Den får derfor verdi C-lokalt viktig, men det er mulig at den over tid kan øke i verdi.

Skjøtsel og hensyn: Eikene bør fristilles for å øke solinnstrålinga. Det er derfor positivt om gran og andre løvtrær (unntatt den eldre lønna) bør dermed fjernes. Det samme gjelder de fremmede artene, da spesielt spirea og edelgrana som utgjør stor spredningsfare. Det beste for naturverdiene er ellers at eikene får utvikle seg fritt, slik at det etter hvert utvikles hulrom og

døde greiner i krona. Greiner som detter ned bør få ligge soleksponert nær eikene. Beskjæring av eikene, samt graving og kjøring i området bør unngås. Det er videre ønskelig at plenen fortsatt blir slått med gressklipper og graset fjernes, og ikke blir gjødsla.

Litteratur:

Vatne, S. 2014. Ullerud og Belsjø terrasse . Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven. Økolog Vatne rapport 1-2014.

Ulleruddammen Verdi B (Ny lokalitet)

Naturtype: Dam E09

Utforming: Gårdsdam

Mosaikk:

Feltsjekk: 22.12.2013 (siste)

Beskrivelse

Innledning: Beskrivelsen er utarbeida av Steinar Vatne 23.1.2014 i hovedsak basert på artsfunn registrert i Artskart, samt eget feltarbeid sammen med Kenneth Thomassen 22.12.2013, og Sandaas (2014) i forbindelse med utbyggingsplaner ved Ullerud nordre.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Ulleruddammen ligger på nordsida av Ullerud i Drøbak, Frogn kommune. Den består av en dam inkludert kantvegetasjonen. Den er avgrensa mot en edelløvskog i vest, parklandskap i sør (begge naturtyperlokalteter), samt en golfbane (tidligere dyrka mark) i nord og øst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er dam E09, utforming gårdsdam. Kantvegetasjonen er ikke kartlagt.

Artsmangfold: I Artskart finnes en del registreringer fra Ulleruddammen, deriblandt sivhøne (NT) (av Ståle Johnsen, 1998), kvinand, knoppsvane, tårnseiler (NT) (totalt 51 fugleobservasjoner av S. Johnsen og Knut Arne Nygård i perioden 1998-2013) og buttsnutefrosk (av Kjell Sandaas i 2010). Det er også registrert karpe, karruss (av Fylkesmannen, ukjent år) og nordskivesnegl (1949, ukjent registrant). Kjell Sandaas (2014) registrerte noen få individer av småsalamander (NT) i 2014. Potensial for rødlistede insekter.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er kunstig og antagelig gammel. Det ser ut til at demningen nylig er forsterka.

Fremmede arter: Karpe og karuss er fremmede arter (men ikke svartelista).

Del av helhetlig landskap: Ulleruddammen er en av flere verdifulle dammer i Drøbakområdet, som dels er knyttet sammen med små bekker og dels mindre berørt skog.

Verdivurdering: Ulleruddammen (8,4 daa) er leveområde for minst en rødlistet fugl og en rødlistet amfibie (begge NT-nær trua), og har videre et rikt fugleliv potensial for rødlistede insekter. Forekomst av utsatt fisk gir negativt utslag på verdien.

Nærhet til andre dammer, samt edelløvskog og andre artsrike naturtyper er positivt. Den får derfor verdi B-lokalt viktig.

Skjøtsel og hensyn: Det kan være positivt å fjerne karuss, karpe (og evt. andre fisker) for å gjøre forholdene bedre for amfibier. Evt. gjødsling av golfbanen bør ikke gjøres nær dam og bekk.

Litteratur:

Vatne, S. 2014. Ullerud og Belsjø terrasse . Naturverdier og vurdering i forhold til naturmangfoldloven. Økolog Vatne rapport 1-2014.

Sandaas, K. 2014. Ulleruddammen, Frogn kommune. Vurdering av amfibier og fisk 2014. Kjell Sandaas Naturfaglige Konsulenttenester

